

Naročnina lista: --
 Celo leto . . . K 10--
 Pol leta . . . 5--
 Četril leta . . . 250
 Mesečno . . . 1--
 Zunaj Avstrije: ---
 Celo leto . . . 15--
 Posamezne številke
 -- 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 12 v. od
 odredne petitvite: pri
 večkratnih oznanilih velja
 -- popust. --
 „Straža“ izhaja v pe-
 deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo: Maribor
 Koroska ulica 5. -- Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11. 12. ure dopoldne.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 18. novembra.

Italijansko bojišče.

V prostoru severno-vzhodno od mesta Asiago je sovražnik poskušal z močnimi protinapadi pridobiti nazaj višinske postojanke, katere je izgubil v zadnjih dneh. Naše hrabre čete so v srditem metožu obdržale v svoji oblasti v trdem boju, zayzete črte. Med rekama Brenta in Piave so zavezniški z naskokom zavzeli več višinskih postojank. Ob spodnjem toku reke Piave topovski ogenj menja-joče se sile.

Delovanje zrakoplovcov je bilo večeraj posebno živahno. Častniški namestnik Arrigi je sestrelil 18. sovražno letalo.

Drugod nobenih pomembnih dogodkov.

Iz nemškega uradnega poročila.

Berolin, 18. novembra.

Italijansko bojišče.

Severovzhodno od Asiaga so večeraj v brezvspešnih napadih na iztrgane jim višine izkrvale močne italijanske sile. Med Brento in Piavo so vrgle naše čete sovražnika iz več postojank. Ob spodnjem toku reke Piave od časa do časa močen artilerijski ogenj.

Francosko bojišče.

V Flandriji je bil artilerijski ogenj zmeren. V Artoisu in severno od Saint Quentina je bilo v vspešnih poizvedovalnih bojih vjetih kakih 40 Angležev in vpljenih več strojnih pušk. Po močnem, že dva dni vedno naraščajočem artilerijskem delovanju proti južni fronti Saint Quentina je sledil francoski sunek. Sovražnik je bil vržen v boju iz bližine.

Macedonsko bojišče.

Severno od jezera Dojran so bolgarske poljske straže odbile napad enega angleškega bataljona.

Vzhodno bojišče.

Nič pomembnega.

Premirje z Rusijo?

Rusija je še vedno zagrnjena v nepredorno politično temo. V Petrogradu so sicer Leninovi prištasi dobili moč v roke, v drugih mestih in na deželi pa se še ljudstvo ni odločilo. Iz sedanjega položaja je razvidno, da se boljševiki sami čutijo preslabe, da bi vzeli vladno Velike Rusije popolnoma sami v roke. V sled tega se pojavljajo stremjenja za osnovo ministrstva vseh socialističnih struj. Program nove vlade bi bil: Sklene se naj čimprej mir; dela se naj z vsemi močmi nato, da se doseže takojšnje premirje. Zemlja se naj razdeli med kmete. O Kerenskem in njegovih sodrugih krožijo vesti, da se zopet pripravlja na spopad z boljševiki.

Nemci in Italijani, pa južno Slovani.

Veliko veselje vlada po Avstriji in zlasti še pri nas na jugu, ker je poražen naš stari sovražnik Italijan. Tudi iz predalov nemških listov se čita veselje, ker je kaznovan izdajalec, toda tistega navdušenja ni pri njih kot takrat, ko je bila poražena Rusija. Zakaj ne?

Italijani so bili dolgo časa politični zaveznički Nemcev v boju zoper južne Slované. Še dobro nam

je znano, kako so gospodje nemški nacionalci, n. pr. Döbernick, hodili v Gorico in Trst delat kompromise z italijanskimi iredentariji. Iredentariji namreč želijo, da se Gorico, Trst in južno Tirolsko priklopi Italiji. Večina teh je v začetku vojske zapustila državo ter so bežali v Italijo in so na tak način postali veleizdajaleci. Iredentariji in Nemci so pri vsakih volitvah v Trstu in v Gorici, pa tudi po drugih krajih, volili skupno zoper Slované.

In dr. Steinwender je šel celo v Rim, da bi zveza med Nemci in Italijani postala tem srčnejša.

Seveda Italijani, prej vedno sovražniki Slované, zdaj pa zaveznički Srbov in Rusov, so se začeli opravičevati radi prejšnjega sovraštva nasproti Hrvatom in Slováncem. Zvalili so krivdo na Nemce in laški listi so pisali zdaj med vojsko, da so bili Italijani zato Slováncem tako sovražni, ker so jih k temu hujskali Nemci. Skuhali pa so seveda Italijani to misel tudi radi tega, da so se kot zaveznički v očeh Rusov in Srbov pokazali malo lepše. Je pa tudi resnica in ostane resnica, če bi se zdaj med vojsko ali če se bodo po vojski vršile kake volitve v Gorici ali v Trstu, Nemci bodo gotovo zopet zvezani z Italijani zoper Slované.

To je pa tudi dokaz, da Nemcem ni za vsem narodom pravično Avstrijo, marveč samo za nemštvo. Nemškim hujskačem sploh ne gre za pravico, a marveč samo za nemštvo. Južnoslovenske dežele smatrajo za svojo bodočo kolonijo. Ker Nemčija nima za naseljevanje sposobnih kolonij v Afriki, hoče naše dežele napraviti za svoje kolonije. Toda pomnijo naj, da se južni Slované ravno tako in še bolj borimo za Avstrijo kot kak drug narod, in da hočemo po vojski imeti iste pravice kot Nemci. Zoper vse nakane in naklepe Vsenemcev na našo zemljo bomo se borili na vso moč!

Uskok.

Dr. Ivan Šusteršič je uskočil iz Jugoslovanskega kluba in z njim kajpada njegov zvesti oproda poslanec Jaklič. Dezertacija je zločin in kot tak je predmet graje, obsodbe in kazni. To velja tudi v politiki. Jugoslovani v ostrem boju zasledujejo svoja visoka stremjenja po osvoboditvi in osamosvojitvi jugoslovanskega naroda. V dosego našega vzvišenega cilja so se zbrali zastopniki vseh strank troimenega jugoslovanskega naroda v trdno sklenjeno bojno falango, v Jugoslovanski klub. Vsako oslabiljenje Jugoslovanskega kluba pomenja ojačenje nasprotnika, je delo v prid Nemcev. Zato ni niti treba še posebej povdarjati, komu je dr. Šusteršič storil uslugo s svojim izstopom in z nameranim oslabiljenjem naše enotne jugoslovanske stranke.

Da bi se odtegnil graji in obsodbi svojega političnega pobega, navaja kot razlog za svoj izstop pomanjkanje zaupanja napram klubovim članom in napram klubovemu načelništvu. Da, da, zaupanja manjka, toda ne napram Jugoslovanskemu klubu in njegovemu načelniku, kateremu popolnoma in z največjim pritrjevanjem zaupajo ne samo vse stranke, marveč ves slovenski in ves hrvatsko-srbski narod, temveč napram dr. Šusteršiču manjka zaupanja. Kako popolnoma je dr. Šusteršič izgubil politično zaupanje je najjasnejši dokaz volitev kranjskega delegata, pri kateri je bil izvoljen dr. Korošec z vsemi kranjskimi glasovi proti nemcu, in to je bil glas vpijočega v puščavi: Jakličev glas.

Slovenska javnost pozna cilje Šusteršičeve politike. Iskal je le povod, da se s kakšno pretezo izmuzne iz kluba, v katerem je bil docela osamljen. Rad bi bil delal težave takoj izpočetka; ko je pa vi-

del, da ne more uspjeti z raznimi političnimi spletkarijami, je je iz kluba popihal pri prvi priliki. Tako je torej dr. Šusteršič izven kluba, kakor je že bil davno izven zaupanja obmejnih Slováncem na Štajerskem, Koroskem in Goriškem. Pričakovati je, da bo kmalu tudi izven zaupanja Slovenske ljudske stranke na Kranjskem.

Če misli Šusteršič, da bo s svojim izstopom zanesel razdor med naše poslance, se zelo moti. Mi dobro poznamo nekega moža, ki je Stürgkhovi vladi na ljubo hotel razdvojiti in tako oslabiliti našo stranko v tistem času, ko so Nemci hoteli izpeljati svoj program na jugu ter upeljati svoje nemške „Belange.“ Slovánci in Hrvati smo sedaj edini; sila časa nas je zedinila. Naši poslanci nimajo ni časa ni smisla zato, da bi se kranjskemu deželnemu glavarju na ljubo razcepili v dva tabora. Naša deviza je: skupno delo za uresničenje deklaracijskega programa, kakor ga je določil Jugoslovanski klub. Kdor zanika klub, zanika njegov program. Zato pa je Šusteršičeva izjava, da bo delal za realiziranje tega programa in da mu bo v zadoščenje, če se bo našel s klubom na eni in isti poti, ali prazna beseda ali pa izraz megalomanije.

Kazen za uskoštvo mora zadeti tistega, ki je uskočil, pa ne tiste, ki so ostali v klubu. Šusteršič bi rad svoje kranjske tovariše tiral pred sodstvo izvršilnega odbora S. L. S., češ, da so se pregrešili zoper strankino disciplino, ker niso Šusteršiču volili za kranjskega delegata. Bistvo in pravila S. L. S. vendar ne zahtevajo, da mora biti Šusteršič njen predsednik in da mora Šusteršič biti kranjski delegat. Saj je pred leti dr. Šusteršič sam dr. Korošca predlagal za kranjskega delegata in takrat se ni porušila S. L. S. Vrh tega pa Šusteršiču v prilog sestavljeni izvršilni odbor ni in nikdar ne bo Slov. ljudska stranka. Če je Šusteršič naenkrat v sebi našel tako nežno vest za strankino disciplino, mu bo di poklicano v spomin, da je on pred leti brez vednosti stranke in proti njenim določilom po milosti svojega protektorja Stürgkha postal kranjski deželni glavar. Kje pa je takrat bila strankina disciplina?

Zadnja in končnoveljavna sodba nad poslanci pristoja volilcem. Ko bo Šusteršič stopil pred svoje volilce, in sicer pred vse, ne samo pred gotove zaupnike, ko se bo moral podvreči zopetni sodbi ljudstva in ko bodo tisti, katerim je po „Slovencu“ zaukazal, da v armadi ne smejo delati politike, z mogočno roko posegli v slovensko politiko, kaj meni dr. Šusteršič, kako bo takrat z zaupanjem?! Slovensko ljudstvo zaupa ne takim, ki delajo osebno orientirano politiko, ampak tistim, ki značajno, nesebično in dosledno delajo jugoslovansko politiko v zvezi z drugimi jugoslovanskimi poslanci za dosego našega velikega jugoslovanskega cilja.

Državni zbor.

V začetku petkove seje se je vršila volitev delegatov za Istro. Izvoljen je bil za delegata poslanec Laginja, za nadomestnika pa poslanec Spinčič. Nato je podal ministrski predsednik dr. Seidler izjavo, da bo vlada nemudoma porazdelila na dežele od zbornice dovoljeni znesek 70 milijonov K kot draginjsko doklado za učiteljstvo, da se kakor hitro mogoče olajša bedni gmotni položaj ljudskošolskega učiteljstva. Zbornica je nato nadaljevala razpravo o vladni predlogi glede omejitve jetike ali tuberkuloze in spolnih boleznih. K bešedi se je oglasil tudi posl. dr. Jančovič in izvajal, da je hvalevredno, kar je dosedaj vlada ukrenila v tej zadevi, še bolj hvalevredno je pa, kar namerava storiti; priporoča, da se upeljejo posebni tečajni, na katerih se bo predavalo vojaštvu o tuberkulozi, o spolnih boleznih in splo-

šno o zdravstvenih zadevah; predlaga, da se naj begunci, ki žive v raznih delih države, pustijo do konca meseca marea 1918 v krajih, kjer sedaj prebivajo; medtem se naj v interesu njihovega zdravja poskrbi, da se popravijo in pozidajo njihovi porušeni domovi tako, da bodo odgovarjali zdravstvenim zahtevam. Poslanec Jerzabek je stavil predlog, da bi se morala poostriži kazenska določila proti razširjanju in razpečavanju nenravnih spisov in slik. Ko je še govoril poslanec dr. Schacherl in pozival vlado, da se v boju proti tuberkulozi in spolnim boleznim naj ne štedi z denarnimi sredstvi, je zbornica sprejela zakonsko predlogo v drugem in tretjem čitanju. Vršila se je nato razprava o zakonski predlogi glede obdačenja stav pri dirkah itd. Zakonska predloga je bila sprejeta v obliki, kakor jo je izdelal finančni odsek. Nato se je še vršila razprava o zakonski predlogi glede podpiranja nevojaških oseb in njih svojcev in preostalih, poškodovanih vsled vojske; tozadevna zakonska predloga je bila sprejeta v 2. in 3. branju. Zbornica je končno sklenila, da se ustanovi poseben podporni sklad za srednje in male obrtnike z glavnico 100 milijonov K. Pravico do podpore in do kredita iz tega sklada imajo samo taki srednji in mali obrtniki, ki so bili vsled vojske prizadeji in oškodovani. Zbornica je sprejela tudi to zakonsko predlogo. Prihodnja seja v torek, dne 20. novembra.

Wilson vabi Avstrijo.

Predsednik Wilson je imel v mestu Buffalo v Severni Ameriki dne 12. novembra na nekem zborovanju govor, v katerem je med drugim povedal sledeče:

Sedanja vojska je zadnja odločilna borba med starim načelom moči in novim načelom svobode. Vojsko je pričela Nemčija. Nemčija je imela dovolj prostora na solne. Zakaj ni bila zadovoljna? Kaj hoče še več? Upam, da bo duh svobode prešinil tudi vsa nemška srca, kakor vsako drugo srce. Ta duh pa se ne strinja z načrti vsenemcev.

Mnogo predlogov pride k nam od ene osrednjim velevlasti (od Avstrije), katera bolj želi miru, nego vodilna država osrednjih sil in kakor vam je znano, narodi prvomenovane države dobro vedo, da je za njih resna nevarnost, da postanejo vazali (podložniki) Nemčije, čeravno ne želijo, da bi se potlačila njih lastna narodna zavest in narodni ponos. Železnica Bagdad-Berolin ogroža industrijska podjetja pol ducata drugih dežel. Nemška konkurenca, če bi prišla do tje, bi bila nepremagljiva, ker bi bilo vedno mogoče, poslati nemške armade hitreje v te kraje nego kako drugo armado.

Kar se tiče nemških izjav o Belgiji, Severni Franciji in Alzaško-Lotarinški, so to sicer zelo važni predmeti, a ne zadenejo jedra cele stvari. Nemčija izvršuje popolno oskrbnitvo nad Avstro-Ogrsko, faktično tudi nad Balkanom, nad Turčijo in Malo Azijo. Če bo evropska karta ostala, kakoršna je sedaj, bo Nemčija vedno v položaju, kaliti svetovni mir. Nemčija je sklenila, da hoče politično prevladati ves svet. Nikdar dosedaj še ni bila taka častihlepna z-

grajena na tako natančno izdelanem znanstvenem načrtu za dosego nadvladja. Presenečen sem, da se dobi skupina ljudi, kakor so ravno sedaj gotovi krogi v Rusiji, kateri morejo upati, da bodo mogli živeti brez nevarnosti od strani Nemčije. Nič nimam proti stremljenjem pacifistov (pristašev za mir), jaz sem samo proti njih preprostosti. Wilson je končal: „Enega največjih prijateljev miru, polkovnika House, sem poslal v Evropo, a ne da bi se pogajal za mir, temveč da vidi, kako se more zmagati v vojski.“

Bolgarske zahteve.

V seji bolgarskega sobranja dne 10. t. m. je izjavil ministrski predsednik Radoslavov, da zahteva Bolgarija ujedinenje vsega bolgarskega naroda v natančno določenih mejah. V to svrhu se mora popraviti meja proti Srbiji; Bolgariji se mora odstopiti Morava in Macedonija. Te svoje zahteve je bolgarska vlada že naznanila dunajski in berlinski vladi in je torej gotovo, da je bukareška pogodba razveljavljena. Odprto je le vprašanje glede Dobrudže, posebno glede onega dela, ki ga je morala Bolgarija po bukareški pogodbi odstopiti Rumuniji. Sicer pa ni nobenega dvoma, da narodnostno vsa Dobrudža pripada Bolgariji.

Kdo je Lenin in kaj hoče?

O Leninu, sedaj toli imenovanemu voditelju ruskih boljševikov, poroča skandinavski list „Aftenposten“ naslednje podrobnosti:

Lenin je eno izmed štirih ali petih pisateljskih imen, pod katerimi se je skrival nekdanj toliko zasledovani ruski revolucionar. Njegovo pravo ime je Uljanov. Kakor večina ruskih revolucionarskih voditeljev je tudi Lenin izšel iz dijaštva, on je namreč slušatelj prava. Iz vjetništva v Sibiriji se mu je posrečilo uteči v inozemstvo, kjer je pripadal raznim skupinam ruskih izseljencev, kateri so netilipodzemski ogenj revolucije v Rusiji! Ko je meseca marca izbruhnila revolucija v Rusiji, se je Lenin podal iz Švice v Nemčijo v plombranem železniškem vozu, katerega je zapustil v Petrogradu in se nastanil v hiši ruske gledališke plesalke Kšesinskaje. Meščansko časopisje je uprizorilo veliko gonjo proti Leninu, ki pa je pridobival vedno več pristašev. Ruski socialisti desne struje so namreč, ko so se izjalovili vsi poskusi združiti razne socialistične struje v eno skupino, poslali v boj proti boljševikom in njihovemu voditelju Leninu svoje najboljše moči, toda vse zaman. Še celo staro in preskušeno sredstvo obdolžiti Lenina izzivanja in zveze s sovražniki, ni moglo omajati njegovega stališča. Ko se je ob vstaji boljševikov zoper njega izdalo zaporno povelje, se je Lenin skrnil. Med tem je število njegovih pristašev naraščalo od dne do dne. Boljševiki so zmagali pri občinskih volitvah v raznih delih države in zasedli so tudi vojaške in delavske svete. Vse to dokazuje veliko napredovanje boljševizma. Lenin je tudi od glavnega odbora mornarice postavljen kot prvi kandidat za ustavodajno skupščino. „On ni za nas samo srce“, tako se povdarja v oklicu glavnega odbora, „on je naša zastava.“

Lenin je izvrsten agitator. Strastno in brezobzirno napada svoje protivnike. Njegovi napadi se o-

bračajo ne samo zoper meščanske stranke, temveč tudi zoper nekdanje izkušene socialistične voditelje, katere obdolžuje, da so se usuznjili kapitalizmu, da so sluge meščanskih strank, da so filistri, pretirani nacionalisti itd. Sedaj je njegov upliv na nižje, lahko gibljive ljudske mase v Rusiji na višini.

Kaj hoče Lenin? Diktaturo proletariata. Proletariat, sloji brez prava in posestva, morajo zavladati. Vojska je delo kapitalizma in imperializma. Vlada meščanstva in zmernih socialistov se mora strmoglaviti in revolucionarno ljudstvo se mora postaviti na čelo mednarodne socialne revolucije, katera naj vse narode osvobodi iz spon kapitalizma in ustanovi socialistično, komunistično državo pravice. Če revolucija ne bo ubila vojske, bo pa vojska ubila revolucijo.

Mir bajtam, boj palačam, to je Leninovo geslo. Proletariat se naj brez odlašanja polasti vseh bank in gospodarskih zvez. Vsa zemlja se naj takoj in brezplačno razdeli med poljedelske delavce in sicer s posredovanjem odbora, sestavljenega iz najubožnejših kmetov. To se mora izvršiti, še predno se sestane ustavodajna skupščina. Lenin torej hoče izpolniti in izvršiti maksimum vseh socialističnih nauk in sanjarij. Zato se njegovi pristaši imenujejo maksimalisti ali po rusko boljševiki. Kako pa bi bilo mogoče izvršiti te socialistične sanjarije, ne da bi pri tem razpadla država, kako se naj poravnajo spori med posameznimi ljudmi, med tistimi, ki kaj imajo, in katerim bi se vse vzelo, in tistimi, ki nič nimajo, pa bi radi vse dobili, spori med mesti in raznimi deli države, o tem Lenin nič ne govori, ker o tem nič ne ve.

O Leninu in njegovem razmerju do Nemcev in Slovanov piše praški agrarni list „Venkov“: „Lenin se s pravim imenom piše Zedermann, je židovskega pokolenja in v sorodstvu z rodbino voditelja avstrijske socialne demokracije dr. Adlerja. Avstrijski in ovrski Slovani imajo v njem velikega neprijatelja. On je povdarjal, da je neumnost trditi, da avstrijski Slovani potrebujejo kakšno samostalnost. Ko je bil carizem vržen, se je iz Švicarske vrnil v Rusijo, a med potom se je ustavil v Pragi ter je obiskal tudi redakcijo lista „Pravo lidu.“ Bivši načelnik socialne demokracije na Nemškem, sedanjí voditelj manjšine, Hugo Haase je označil Lenina kot človeka, kupljenega z nemškim denarjem.“

Italijansko bojišče.

Italijani so se na dveh mestih našim odločno postavili v bran. in sicer v prostoru severovzhodno od Asiaga in ob izlivu reke Piave. Med Brento in Asiagom so Italijani prešli k profinapadu in skušajo našim iztrgati višinske postojanke, ki smo jih zadnje dni zavzeli po vročih bojih. Dasi dobiva laški poveljnik Diaz vedno novo pomoč v tem prostoru, da ustavi prodiranje Hötendorf-Krobotinove armade, se vendar naše čete gibljejo neprestano naprej ter so zavzele med Piavo in Brento dne 15. nov. vzhodno od Asiaga kraj Cismou (na desnem bregu Brente) in bližnje utrjene višine, dne 16. t. m. pa gori Prassolan (1484 m) in Peurne (1384 m), ki ležita južnozahodno od mesta Feltre. Te gore so bile prav važne točke v obrambni verigi proti vpadu naše armade v

LISTEK.

Stoletnica Trstenjakovega rojstva.

(Dalje.)

Kakor visoka gora nad nizkimi griči, tako se Trstenjak visoko dviga nad svojo dobo kot gojitelj domače zgodovine. On predstavlja cel program znanstvenega historičnega društva ali oddelka kake akademije in še celo dandanes, 27 let po njegovi smrti še nismo dosegli njegove višine v organizaciji znanstvenega dela. V „Kresu“ l. 1881 (str. 675, čl. „Slov. gomile“) piše Trstenjak: „Bode že skoro 30 let, kar sem v „Novicah“ razpisal darilo onim, ki bi pregledali slovenske starine v naših gomilah. Do zdaj se še ni našel domač človek, kateri bi se tega dela lotil. Naše gomile se sicer razkopavajo, a v njih najdene starine se razglašajo pod tujim imenom. Za to stroko se še ni v našej literaturi nič storilo, kakor se sploh pri nas Slovencev znanstvena literatura še rada po konci ogleduje. Nemci si napravljajo v najmanjših mestih svoje lokalne muzeje, a pri nas se nihče ne briga za kaj takega, in ako se še posameznik najde, ki o tej stvari kaj piše in nasvetuje, prezira se njegova misel in trud.“

Na Kranjskem se je med tem marsikaj zboljšalo, a pri nas bi ravno naše društvo moralo le ponoviti Trstenjakove besede.

Kako se je Trstenjak zavedal važnosti historičnih raziskav, kažejo tudi naslednje besede v istem letniku „Kresa“ (str. 596):

„Ako hočemo kedaj temeljito zgodovino Slovencev spisati, treba je preje, da se vsestransko obdelavajo posebne partije domače zgodovine. . . . Naši

nemški sosedje so vse to že uvaževali in v temeljnih preiskovanjih pretresovali. Posnemajmo jih, in tako bomo tudi mi obogatili znanstveno literaturo, brez katere ne dosežemo nikdar veljavnosti pri drugih izobraženih narodih.“

Kakorkoli se pa Trstenjakovo historično stališče visoko dviga, so vendarle dejanske časovne razmere z neodoljivo silo vplivale na njegovo znanstveno delovanje. Ves naš politični in kulturni razvoj od l. 1848 do decemberske ustave 1867 in še dalje gre za tem, da se ljudstvo narodno prebudi, da Slovenci v resnici postanemo narod. V teh razmerah znanost ni mogla pri nas priti prav do veljave kot vrednota za sebe, za tesni stik znanosti in politike je ravno Trstenjak najbolj značilna oseba tiste dobe, ki zgodovino praktično uporablja za politiko. Od nasprotne strani se je t. i. keltomanija čisto politično izrabljala proti Slovincem, zato so se od naše strani krčevito držali teorije, da so Slovenci prvotni narod v srednji Evropi že zdavno pred Kristusom. Od l. 1848—1860 sploh prevladuje prazgodovina Slovencev v našem zgodovinskem slovstvu, glavni delež pa ima pri tem Trstenjak. Glavni cilj njegovim neštevilnim zgodovinskim, starinoslovskim in jezikoslovnim spisom je bil, dokazati, da so Slovani že kakih 1300 let pred Krist. prebivali med Adrijo in Karpati.

Ker se je ta teorija v novejšem znanstvu opustila, je Trstenjakovim spisom znatno padla valuta, a vrednosti niso popolnoma izgubili in njegove za sluge se ne smejo prezirati. Trstenjak v tem ni bil osamljen, to je bilo mnenje mnogih znamenitih učenjakov, Simon Rutar je še l. 1890—91 zagovarjal to teorijo in Krones l. 1880 previdno pravi, da začasno (bis auf Weiteres) drži s tistimi, ki uče, da so Slovani prišli šele za Kelti, Iliri in Germani.*

* Handbuch der Geschichte Österr. I., 209.

Vobče se še nad tem vprašanjem ni knjiga zaprla, kakor kažejo novejšje teorije. Zagonetna vprašanja o staroslovenskih županih, ustoličevanju koroških vojvodov, krajevna imena, nepretrznost kulturnih oblik pri prazgodovinskih izkopinah in naselbah kažejo, da si prihoda Slovencev ne smemo razlagati morda tako, kakor prihod Madžarov koncem 9. stoletja. Ni izključeno, da so bila slovenska plemena naseljena že pred velikim doseljevanjem sestelega stoletja v naših krajih, a potem so prihrula nova, sicer maloštevilna, a bojevita in organizirana plemena, ki so zavladala nad prejšnjimi prebivalci. To bi bila več ali manj hrvaška ali Hrvatom zelo sorodna plemena, zato se v najstarejših listinah toliko pokrajini in sel na sedanjem Gornjem in Srednjem Stajerskem ter Koroškem imenuje Charvat ali Chrovat, tudi pleme okoli Gospe Svete se je tako imenovalo in po tej zavlati hrvaškega plemena se razlaga običaj ustoličevanja koroških vojvodov (dr. L. Hauptmann).

Domač zgodovinar, ki se bo pečal z vprašanjem kolonizacije naših krajev, ne bo smel prezreti Trstenjakovih spisov, našel bo namreč v njih marsikatero vspodbudo in migljaj na pozitivno ali negativno stran.

Konečno se ne sme pozabiti etični moment Trstenjakovega znanstvenega delovanja. Njegova preveč mnogostranska zaposlenost je bila škodljiva zoranji vrednosti njegovih spisov, toda ukor radi tega ne paše nanj, marveč na okolico in družbo, ki pusti posameznika stenjati pod težo dela, drugi pa zraven stoje malomarno in še morda zasmehujejo in ovirajo njegov trud. Nekam bolešno in očitajoče zveni vzklik ob pragu 60 letih stoječega moža, ki ga je zapisal v „Zori“ l. 1876, str. 122: „Da bi vendar naši mlajši historiki delavniši bili!“

veliko benečansko ravan. Do ravnine pri mestu Bassano ob Brenti se imajo naši od črte Quero (ob Pivavi) Oismon (ob Brenti), kjer stoji naša armada, le samo 12 km. Ob spodnjem toku Piave, kjer so Borojevičevi domobranci prodrli že na zahodni breg reke do kraja Zenso, so Italijani zbrali močne sile, pred katerimi so se naši morali zopet umakniti na levi breg reke. Na tem prostoru se sedaj vrši srdita artilerijska borba. Vojni strokovnjaki omenjajo kot značilno dejstvo bojev v zadnjem času, da se je Italijanom posrečilo preprečiti grozečo obkolitev njihove 4. (dolomitske) armade po Hötzendorfovih četah. Njihov odpor v prostoru Sedem občin je bil poplačan s srečnim umikom 4. armade po Suganski dolini in Brenti v prostor Treviso—Bassano. Zdi se, da ima sedanjše italijansko armadno vodstvo nekoliko bolj srečno roko, kot jo je imel Cadorna.

Italijanska armada ob Pivavi v veliki nevarnosti.

Vojni poročevalci javljajo, da položaj italijanske armade ob Pivavi ni posebno ugoden. Iz gibanja Hötzendorfove armade se da sklepati, da hoče ista prodrati ob Brenti in stranskih dolinah do mesta Bassano (ob Brenti, južnozahodno od Feltre). Če se maršalu Hötzendorfu posreči ta manever, je cela italijanska fronta ob Pivavi resno ogrožena in se najbrž ne bo mogla držati. Poleg tega pa so deli Borojevičeve armade dne 15. t. m. prodrli ob Adriji čez Piavo do predbeneške lagune in je tako italijanska fronta ob Pivavi v nevarnosti tudi na jugu.

Naše brodogradnje ob izlivu Piave.

Dne 16. novembra so naše bojne ladje vseeno sodelovale pri prodiranju našega južnega armadnega krila. V smeri iz Benetk se je sicer pojavilo nekaj sovražnih ladij, ki pa se niso upale spustiti v boj z našimi in so se umaknile brez boja.

Benetke izpraznjujejo?

Italijani baje noč in dan izpraznjujejo Benetke. V mestu je še samo do 20.000 oseb.

100.000 Francozov in Angležev v Italiji.

Italijani so dobili, kakor poročajo četverosporazumovi listi, na pomoč iz Francije in Anglije že do 100.000 mož.

Cesar zopet na fronti.

Dne 14. t. m. se je cesar Karel v družbi z maršalom nadvojvodom Evgenom in generalnim polkovnikom Borojevičem mudil na fronti ob Pivavi, kjer si je ogledal naše postojanke.

Cesar na Krasu in v Trstu.

Cesar je dne 15. novembra obiskal bojišče ob Soči. Ogledal si je gori Sv. Mihaela in Sv. Gabrijele, Sv. Martin, Doberdob in druge znamenite točke enajstih soških bitk. Obiskal je tudi grobišča padlih junakov in molil za njih dušni blagor. Dne 17. t. m. sta dospela cesar in cesarica v Trst, kjer sta bila zelo slovesno sprejeta. Baron Albori je v nagovoru na cesarsko dvojico povdarjal, da bodo v Trstu postavili spomenik v proslavo soške armade, ki je otele Trst, in je zagotavljal cesarja, da ostane „Trst najzvestejše mesto.“ Cesar se je zahvalil za sprejem in je rekel, da bo skrbel, da bo Trst za vse večne čase ostal združen z Avstrijo in Habsburžani. Ljudstvo je cesarsko dvojico pozdravljalo z viharnimi „Slava“ in „Živijo“ kliči.

Cadorna — v pokoju.

Bivši vrhovni poveljnik italijanske armade general Cadorna se je popolnoma odtegnil javnemu življenju. Naseliti se baje misli v Švici.

Italijanski poveljniki.

Po padcu Cadorne so prevzeli vodstvo italijanske armade maršal Diaz, ki je rojen leta 1861 ter je poveljeval leta 1915 nekemu zboru na Krasu, general Badoglio, rojen leta 1871, je poveljeval v zadnjih dveh bitkah italijanskim četam v odteku na Banjski planoti, ter bivši vojni minister Giardino, ki je star 53 let. Vrhovno vodstvo italijanske armade torej ni več samo v eni roki.

Italijanska zbornica.

V italijanski zbornici je dne 14. novembra postal ministrski predsednik Orlando obširno pojasnitev o političnem in vojaškem položaju ter sporočil zbornici pozdrave armade. Izrekel je nato priznanje in zahvalo za slovo ter izjavil trdno voljo vlade in naroda vstrajati do konca. Nato je izjavil Giolitti, da sedaj ni časa za govore, ampak za velika in nagla dejanja. Narod bo sledil vladi, toda vlada in ministri naj pomislijo, kako velikansko breme odgovornosti sloni na njihovih ramah. Ko je še pozval Salandra, da mora bratski duh prešinjati moze vseh strank, je bila zbornica odgodena na nedoločeno dobo.

Italijanski senat.

V seji italijanskega senata dne 15. novembra je izvajal ministrski predsednik Orlando, da je vojaški položaj Italije izvanredno resen, ker se nahajajo v boju proti Italiji najboljši deli avstrijske in nemške armade. Za oskrbo beguncev je imenovan poseben vrhovni komisar Luzzatti. Nato je senat sprejel predlog, s katerim se izreka zahvala zaveznikom za vojaško pomoč. Sprejet je bil tudi poziv na italijanski narod, da naj zaupa armadi in v pomoč zaveznikov.

Turska bojišča.

Na ozemlju morske obali severno od Gaze v Palestini je bilo pet angleških napadov odbitih. Izgube Angležev so bile zelo velike. Cilj angleškega prodiranja je Jeruzalem. — Proti angleškim četam, ki so prodirale do mesta Tekrit ob reki Tigris v Mezopotamiji, so Turki v dni od 6. do 8. novembra poslali skoro vse svoje čete izvzemši enega majhnega oddelka. Ko so angleške čete razdecale vse, kar bi utegnile imeti kaj vrednosti, so se vrnile nazaj v svoje prvotne postojanke, kakor je bilo v načrtu določeno.

Po suhem v Egipt.

Vojska je namah modernizirala v prometnem oziru zanemarjeni orient. Zdaj že lahko pridemo po železnicah celo v Egipt. V Mali Aziji je bila železnica gotova že pred vojsko. Manjkalo je samo prehod čez gorovje Taurus. Ta je zdaj gotov. Posebno slabe pa je bilo z železnico v Sv. deželi in v krajih proti Egiptu. Angleži so pa napravili zdaj železnico iz Egipta do filistrskega mesta Gaze. Predno se so Turkom vzeli Egipt, je bila zadnja postaja Der-el-beleh, nekoliko južno od Gaze. Turki so pa morali za prevoz svojih vojaških potreb tudi delati železnice. Takoj v začetku vojske so naredili železniško zvezo iz Galileje v Judejo. Potem so naredili tudi dve novi železnici v Judeji. Od železniške proge, ki gre iz Jafe v Jeruzalem, so odcepili nekako v sredini te proge, pri Vadi-Serar, železnico v staroslavno Bersabo na južni meji Judeje, skoz postaje et-Tine, Arak-el-Menšije in Tel-es-Seria v Bersabo. Do sem je bila železnica gotova že leta 1915. Leta 1916 so jo iz Bersabe podaljšali do postaje el-Hafir. Od postaje et-Tine so pa v 60 dneh napravili v zadnjem času 39 km dolgo progo do Bet-Hanun, severno od Gaze. Do Gaze same je niso mogli napraviti, ker je bila Gaza že na fronti. Zdaj (6. nov. t. l.) so zavzeli Angleži Gazo in gotovo zvezali svojo železniško postajo Der-el-beleh s turško postajo Bet-Hanun, tako da je zveza z Egiptom gotova. Tam kjer so peš potovali očaki Abraham, Jakob s svojimi sinovi, kjer je hodila tudi Sv. Družina, tam drdajo torej že tudi železniški vozovi. Iz Evrope v Afriko po suhem so sledeče glavne postaje: Carigrad (Skutari), Eski-Sehr, Konja, Adana, Haleb (Aleppo), Hama, Homs, Baalbek, Rejak, Damask, Samah (Genezarsko jezero), El-Fule (postaja za Nazaret), Er Rame, Tul Karm, Luđd (na progi Jafa—Jeruzalem), Vadi-Serar, et-Tine, Gaza, Egipt.

Politične vesti.

Vzajemnost med Čehi in Jugoslovani. Listi poročajo iz Dunaja, da sta Češki Svaz in Jugoslovanski klub sklenila pošiljati k sejam načelstva prijateljskega kluba svoje zastopnike. Na ta način hočeta bratska kluba doseči ožji stik med obema kluboma in skupen nastop v parlamentu.

Delovni program državnega zbora. V tem tednu bo zbornica imela najbrž seje v torek, sredo in petek, da odpravi delo, ki se je nagomadilo. Jutri se bo zbornici predložila vladna predloga o začasni nagodbi in o podaljšanju bančnega privilegija. Ker morata biti obe predlogi rešeni do Novega leta, bo imela zbornica seje tudi med zasedanje delegacij.

Osebnosti na stran — stvar v sredo! Sarajevski „Hrvatski Dnevnik“ piše: „V interesu monarhije bi bilo, da bi bili vsi narodi v njej ene misli. In ker mi ne zahtevamo od Nemcev ničesar njihovega, bi se lahko pogodili z njimi, da ni Wolfov, Dobernicov, Heinejev, Teufelov in tiste sorte okoli „Grazer Tagespost“, „Freie Stimmen“, „Neue Freie Presse“, „Deutsche Rundschau“ in raznih pangermanskih listov, ki so v diaspori (raznosti) navadno najhujši, tako da nimamo mi navskrižij z Nemci v Solnogradu, Tirolah, Gornji in Dolnji Avstriji, a na potu so nam seveda tisti, ki so prišli k nam s kovčekom ali nahrbtnikom na plečih. In žalostno izkustvo nas je poučilo, da so se navadno nastanili kot mirni gostje in so bili nekaj časa tihi; naenkrat pa so se dvignili in začeli komandirati domačinom! Tako je v Kranjski, Koroški, Južni Štajerski in sedaj v Bosni. V Dalmaciji in v Istri so izročili bit

Italijanom! Ko se vidimo obkoljene od tako neprijaznih sosedov, ne more biti naš vsakdanji klic drugi nego: Osebnosti na stran in stvar v sredo! To smo dolžni radi sebe, radi svojih krvnih bratov, to zahteva od nas čustvo zvestobe v odporu proti tistim, ki so klicali še pred par leti: „Hoch Hohenzollern!“ in ki tudi danes ljubijo neko gotovo trobojnico, ki se vije v Potsdamu. Načelu: „Divide et impera“ (Deli in vladaj) postavimo nasproti: „Concordia parvae res crescunt“ (S slovo rastejo majhne reči).

„Jugoslovanska zveza“ v Rusiji za samostojno jugoslovansko državo. Z Dunaja pred kratkim poročajo, da povzroča jugoslovansko vprašanje ententi velike težave. Po vesteh iz Petrograda se ve, da je zveza v Rusiji stanujočih Jugoslovancev javno protestirala proti taki rešitvi jugoslovanskega vprašanja, kakor jo je bil predložil delavski in vojaški svet. — Ruska „Jugoslovanska zveza“ je izdala ob tej priliki oklice, v katerem dokazuje, da rešitev jugoslovanskega vprašanja po načrtu delavskega in vojaškega sveta nasprotuje principom internacionalnega socializma in je v protislovju tudi z načelom ruskih revolucionarnih demokratov o samoodločbi narodov. „Jugoslovanska zveza“ zahteva, da se da Jugoslovanom možnost, da sami odločajo o svoji usodi. V tem oklicu zahtevajo, da se naj ustanovi neodvisna jugoslovanska država, ki bo imela okoli 12 milijonov Hrvatov, Srbov in Slovencev.

Volilna reforma na Hrvatskem. V hrvatskem saboru bo prišla v prihodnjih sejah v razpravo vladna predloga o splošni, enaki, tajni in direktni volilni pravici. Po tej predlogi bi bila Hrvatska razdeljena v 120 volilnih okrajev (na enega poslanca pride približno 22.000 prebivalcev), v katerih bi bil povsod izvoljen samo eden poslanec, dočim so bili sedaj okrajji, ki so volili skupno po 2 do 3 poslance. Volilno pravico bo imela vsaka moška, na Hrvatsko pristojna oseba, stara 24 let. Izvoljen more biti za deželnega poslanca vsak moški — izključeni so samo uradniki — ki je že najmanj pet let pristojen na Hrvatsko. Poslanec mora imeti volilno pravico ter mora biti več čitanja in pisanja ter hrvatskega, oziroma srbskega jezika.

Zagrebski župan. V petek dopoldne se je v svečani seji novega mestnega zastopa izvolil novi zagrebski župan. Oddanih je bilo 46 glasovnic, od teh 7 praznih, 39 pa je bilo za profesorja dr. Srkulj, ki je bil izvoljen za župana. Ko je bil novi župan zaprisežen ter je razvil svoj program, so se mestni zastopniki podali v cerkev sv. Marka, da molijo in se Bogu priporočijo.

Madžarski pohlep. Madžari, ki so se s silo polastili hrvatske Reke, nameravajo sedaj za Reko in bližnjo Primorje osnovati madžarsko škofijo.

Sestanek severnih kraljev. Na predlog kralja Gustava se bodo v kratkem sestali v Kristijaniji švedski, norveški in danski kralj. Spremljali jih bodo ministrski predsedniki in zunanji ministri.

Novo ministrstvo na Francoskem. Po odstopu ministrstva Painleve je znani francoski državnik Clemenceau dobil nalogo, da sestavi svoje ministrstvo. Novo ministrstvo bo najbrž sestavljeno: Clemenceau predsedstvo in vojsko, državno podtajništvo Jeannenet, Pans notranje zadeve, Pichon zunanje zadeve, Peret justico, Lebrun ali Klotz finance, Clementel trgovino, Augagneur kolonije, Dauria poljedelstvo, Laffere uk, Loucheur oskrbo z živili, Clavelle javna dela in Jonnart letalstvo. Novi francoski ministrski predsednik Clemenceau je star 76 let, je po poklicu zdravnik in je eden najmarkantnejših in najbolj karakterističnih političnih osebnosti na Francoskem. Izboren govornik, znamenit pisatelj in neizbirčen v sredstvih za dosego svojega namena je Clemenceau strmoglavil že marsikatero ministrstvo. Mož je zaslovel zlasti izza Dreyfusove afera, v kateri je igral odlično vlogo. Kadarkoli je padlo kako francosko ministrstvo ali je pa bilo v Skripnih, se je vselej imenovalo Clemenceauja kot bodočega moža. Njegova močna roka in njegova železna brezobzirnost pomenjata novo dobo v Franciji, dobo glorifikacije volje francoskega naroda za nadaljevanje vojske do končne zmage. Kar je Lloyd George kot mogočna politična osebnost za Anglijo, je sedaj v nemanjši meri Clemenceau za Francijo.

Tedenske novice.

Poroka v cesarski hiši. Kakor poročajo, se bo cesarjev brat nadvojvoda Maks poročil s princezino Frančiško Hohenlohe-Schillingsfürst še ta mesec in sicer najbrže dne 28. t. m. v Laxenburgu pri Dunaju. Nadvojvoda bo s svojo mlado soprogo stanoval v gradu Belvedere na Dunaju. Poroka se je zakasnila vsled opasne boleznin nadvojvode Maksa. Ženin je bil namreč meseca oktobra operiran na slepiču.

60letnica slovenskega škofa. V Ljubljani je dne 15. t. m. obhajal svojo 60letnico tržaški vladika dr. Andrej Karlin. Odličnemu slovenskemu cerkvenemu knezu še na mnoga leta!

Odlikovan slovenski vojni kurat. Duhovni zašlužni križ II. razreda z meči in Karlov četni križ je dobil č. g. vojni kurat Bogdan Lendovšek, ki opravlja dušno pastirstvo že drugo leto na italijanskem bojišču.

V italijansko vjetništvo je prišel v 11. soški bitki Miloš Roš, učitelj v Hrastniku.

Novi srednješolski ravnatelji. Cesar je imenoval za ravnatelja II. državne gimnazije v Ljubljani dosedanjega ravnatelja idrijske realke dr. Stanislava Bevk, za ravnatelja državne gimnazije v Novem mestu prof. Josipa Wester, za ravnatelja državne realke v Ljubljani prof. Karla Cora. Naučni minister je imenoval za ravnatelja moškega in ženskega učiteljskega v Ljubljani prof. Antona Dokler.

Posebna hvala. O usmiljenih sestrah je celo brezbožni Volter (Voltaire) izrekel tako-le sodbo: Nič lepšega ni na zemlji, kakor če nežni spol svojo lepoto, svojo mladost in stanovsko odličnost žrtvuje v to, da streže človeški revni, bolnikom, ki že pogled na nje nekako ponižuje človeški napuh in draži rahločutnost. Narodi, ki so se odtirgali od cerkvenega občestva, so mogli to velikodušno ljubezen do bližnjega le nepopolno posnemati. — Napoleon I. je dal pa hčeram sv. Vincenca Pavlanskega to-le častno spričevalo: To je koristna naprava; o takih žrtvah mi pripovedujte, ne pa o „človekoljubih“, ki veliko blebetajo, pa nič ne naredo.

Slovenske pridige za ogrsko-slovenske vojake. Madžari ne priznavajo ogrskim Slovincem nobenih narodnih pravic. Slovenski vojni kurati niso smeli slovenskim vojakom slovenski pridigovati. Sedaj pa so se omehčala tudi trda srca madžarskih poveljnikov. Vojni kurat č. g. Vinko Kos namreč poroča sedaj Kleklovim „Novinam“, da sme po vsaki vojaški sv. maši pridigovati tudi v slovenskem jeziku. G. vojni kurat dostavlja: „Lehko si mislite, dragi čitatelji, kakše veselje obide zdaj srca naših vrljih slovenskih vojakov.“

Karlov vojaški križ in ogrska volilna pravica. Prekmurske „Novine“ poročajo: „Kral je esde ministri Tisa za program krone postavio, da vsi, ki vu bojni dobijo Karlov čete križ (Karl-Truppen-Kreuz), dobijo volilno pravo, to je, pravico, da bodo poslance (követ) postavljali. Ki s svojim žitkom branijo domovino, doma tudi pravico dobijo. Minister volilne prave Vaszonyi je dao vküp spisati, ki majo imenivani križ, pa se je skazalo, da so več, kak polovica ne magjarskoga jezika, nego k narodnostam razločnim slišijo. Na frontah potem iz vekšega vojakki ne magjarski se borijo. Kda bi to pred ministrom ležalo, je dao pridati, da volilno pravo samo oni dobijo, ki so 24 let stari, ki znajo čitati i pisati. Poleg tega — proti nakanenji krala bi dosta junakov zgubilo zasluženo volilno pravo. Zvün toga varaškomi (mestnemu) prebivalštvu je namenjeno več prave datie nek vesničkomu (vaškemu).“

Občevanje z vojnimi vjetniki. Okrajno glavarstvo v Mariboru nam pošilja naslednji razglas: Opazilo se je, da se povodom prevoza od bojišče odvedenih vojnih vjetnikov rine domače civilno prebivalstvo k prevoznim vlakom, se pogovarja z vojnimi vjetniki in jim ponuja živila proti denarju ali drugim izmenjevalnim vrednostim. Opozarja se, da je prepovedano vsako občevanje civilnega prebivalstva s temi vojnimi vjetniki, torej tudi vsaka izmenjevalna kupčija. Pri prevozu takšnih prevoznih vlakov ne smejo civilne osebe vstopiti v kolodvorske prostore, in tudi ne stopiti na rampe ob kolozovih. Prepovedano je, vojne vjetnike s ponujanjem živil napeljevati, da zapustijo prevozni vlak. Kdor ravna nasprotno, se kaznuje po ces. ukazu z dne 20. aprila 1854, drž. zak. štev. 96.

Neznosne razmere na železnici Poljčane—Konjice. Ako prideta predpoldanska osebna vlaka iz Maribora ali iz Celja s kako večjo zamudo v Poljčane, se večkrat zgodi, da konjiški vlak ne čaka do prihoda omenjenih osebnih vlakov, ampak se kar enostavno odpelja, če treba tudi s praznimi vozovi. Lotnikom, ki pridejo z zamudo v Poljčane, ne preostane ničesar drugega, kakor počakati v Poljčanah do večera, ali se pa podati peš v Konjice, ki so oddaljene od Poljčan 15 km. Te neznosne razmere zahtevajo nujne odprave.

Državne železnice zvišale železniški osebni tarif. Avstrijske državne železnice zvišajo osebni železniški tarif od dne 1. decembra 1917 naprej za 50%. — Ali bo sledila tudi južna železnica temu zvišanju, še ni znano.

Vsega dovolj. Naša armada je v zasedenih italijanskih krajih našla toliko živil in drugega blaga, da našemu armadnemu vodstvu sploh ni treba mnogokaj dovažati v Italijo. Ogrski Slovenec Štefan Zerdin iz Velike Polane piše o tem „Novinam“: „V italijanskih strelnih jarkah so naši teliko obleke in krūha našli, keliko prle niti nikdar videli nese. Nezmerno je veseli, ka so z božjov pomočjov prišli iz planin v lepo beneško dolino, kje je vsega povoli.“

Jetika v Avstriji. List „Tuberkulosen-Fürsorgeblatt“ prinaša zanimivo statistiko o naraščanju jetike od leta 1895 dalje. Do leta 1905 je bolezen rasla, do leta 1913 pa je padla. Letos je v prvi polovici umrlo toliko ljudi za jetiko, kolikor v vseh prej označenih mirnih letih skupno. To je najboljši znak za grozovite posledice vojnega časa.

Pritožbe vojnih invalidov. Slovenski invalid nam piše: V vsaki številki Vašega lista čitam pritožbe raznih stanov. Malokedaj pa najdem pritožbe vojnih invalidov. Tako se tudi jaz še nisem pritoževal, akoravno sem že nad dve leti vojni invalid. Ali sedaj sem pa vendar primoran, v imenu več invalidov razložiti v Vašem listu našo nesrečo in žalost. Bil sem leta 1914 v Galiciji na bojnem polju. Tam sem

bil meseca oktobra tako močno ranjen, da mi je popolnoma zdrobilo levo nogo. Prišel sem na Ogrsko v bolnišnico. Tam so tako ravnali z menoj, da, ko sem prišel meseca februarja v ptujsko bolnišnico, sem imel 15 cm krajšo nogo. Ni mi bilo na noben način mogoče hoditi. Nadlegoval sem zdravnike z veliko prošnjo, da naj mi še enkrat zlomijo nogo in jo nategnejo. In res, meseca aprila 1915 so mi nogo še enkrat zlomili ter nategovali šest tednov s težo 30 kg. Na veliko začudenje je bila noga res v šestih tednih 9 cm daljša, tako da imam sedaj nogo samo 6 cm krajšo. Meseca julija 1915 sem že bil izpuščen na dopust in sicer z vojnimi dokladami mesečno 22 K. Res je, dragi čitatelji, da se je v letu 1915 še izhajalo s tem denarjem, danes je pa vse drugače! Bil sem pred dvema mesecema v štacuni, mislil sem si kupiti obleko; ko pa slišim ceno, da stane 300 K, sem moral pustiti obleko. Vojnemu invalidu ni mogoče nositi tako drage obleke. Zaslužiti si ne more ničesar, ker delati ne more. Vojnih doklad pa več ne dobi, kakor na leto 72 K, pokojnine pa dobi tak, ki si ne more prav nič prislužiti, 192 K in sicer „za rane in bolečine.“ Ako bi potem računali, koliko stane invalida, če se hoče za enkrat obleči, bi računali 450 K. Kako se hoče potem invalid obleči, ako dobi polovico manj penzije, nego stane že sama obleka? Kako se pa hoče preživeti, ako se za dobri ljudje ne usmilito? Mogoče bo pa kdo rekel, saj invalid dobi tako službo, da jo bo lahko opravljal. Res je, a poljedelec mora opravljati vsako delo z rokami in nogami, to se pravi, s telesno močjo, a ne z glavo. In kmetski človek pa tudi ni toliko učen, da bi prišel kam v pisarno. Pred vojsko sem bil svojim staršem za podporo kot edini sin vojaščine oproščen. Sedaj pa, ko tudi jaz ne morem delati, pa menda moj čez 70 let star oče in mati nista potrebna podpore? Sedaj morajo starši zopet mene živeti, ne pa jaz njih, ker ne morem delati. Žalostno mi sramotno za državno upravo, da se vojnih invalidov bolje ne preskrbuje! Še bolj žalostno pa je, da nespametni ljudje obrekujejo vojne invalide. Ko bi znali ti ljudje, kako krvave so te kronice, ki jih dobimo invalidi, in kako radi bi invalidi delali, bi ne govorili tako neumne reči.

Gospodarske novice.

Tudi hrena primanjkuje. Na dunajskem trgu „Naschmarkt“ je zmanjkalo tudi hrena. Cena za nren je poskočila na Dunaju od 3 K 40 v na 7 K za 1 kilogram.

Vas dobila pol milijona za zelje. Vas Vodjinci v Slavoniji je prodala zelja za pol milijona K. Ta denar so investirali v zemljišča, ki so jih nakupili od tamošnjih Nemcev.

Kam so izginile vžigalice? Že delj kakor 14 dni ni dobiti v nobeni trafiki in tudi ne v nobeni trgovini niti skatljice vžigalic. Vse se upravičeno vprašuje: Kam so neki kar naenkrat popolnoma izginile vžigalice? Popolno pomanjkanje vžigalic povzroča zelo velike neprilike in nepotrebno razbarjenje prebivalstva. Oblasti pa mirno gledajo in ne ganejo z mezinem, da bi se odpomoglo temu nedostatku. Skoro gotovo pridružujejo spekulanti vžigalice v spekulacijske namene.

Slame se ne sme rabiti za steljo. Ministrstvo je izdalo dne 14. t. m. odredbo, po kateri je prepovedano rabiti slamo za steljo, če je dovolj druge stelje na razpolago.

Razne novice.

Cerkveni zvon so ukradli. V noči dne 9. novembra so ukradli do sedaj neznan zlikovec v neki vasi pri Arnovžu cerkveni zvon, ki je bil poprejšnji dan snet iz zvonika v svrhu oddaje za kovinsko zbirko. Zvon tehtal 299 kg. Navzlic najpaznejšemu izsledovanju ne more orožništvo dognati, kam je zvon izginil. Domnevajo, da so ga odpeljali občinarji ter ga najbrž zakopali.

Darwinizem v razsulu. Ni še dolgo tega, da se znanstvene teorije naravoslovnega in modroslovnega darwinizma prenašala iz tujih slovstev v naše domače slovstvo. Pred kakimi 20 leti je zapihal „Jug“ v naše slovstvo in kazal darwinizem kot rešitelja vsega znanstvenega mišljenja. Po okroglo 50 letih darwinističnega gibanja pa je danes darwinizem popolnoma v razsulu. Podirajo ga njegovi privrženci sami. Nedavno je izdal Oskar Hertwig, profesor in slaviti biolog v Berlinu, knjigo „Das Werden der Organismen“, v kateri pobija ta nekdanji učenec Haeckelov darwinizem na podlagi svojih dolgoletnih izkustev. Z obojenim darwinizmom pa ne izgubi svoje veljave razvojna teorija v deločni ji meji.

Sežigalnica. Pogreb po katoliškem načinu spominja preveč na krščanstvo. Zato je zoprni nasprotnikom krščanskega imena. Trudijo se vpeljati nekdanji poganski način sežiganja. V Nemčiji imajo zdaj 49 sežigalnic. Mrličev so sežigale lani nemške sežigalnice 11.463.

Dopisi.

Maribor. Mesto je baje oddalo zrušitev starega dravskega mostu nekemu podjetniku-tajcu. Ali bi

ne bilo bolje, da bi most raztrgali pionirji in bi se les razdelil med ubožno prebivalstvo za kurjavo?

Maribor. Spodnještajerska ljudska posojilnica v Stolni ulici sprejema prijave za 7. vojno posojilo.

Posojilnica v Mariboru (Narodni dom) sprejema prijave za sedmo avstrijsko vojno posojilo.

Hoče. Kmetška branilnica in posojilnica sprejema prijave za 7. vojno posojilo.

Jarenina. Stari časi se zopet vračajo. V naše kraje prihajajo zopet po vino Gornještajerci in Solnogradčani. Pa potrebno bi bilo, da bi vino vozili z vozovi iz Slovenskih goric mimo Gradca, kakor so to delali naši očetje.

Ruše. V petek, dne 16. t. m., je v Gospodu umrla Terezija Wurzer, sestra našega vlč. g. župnika. Pogreb se je vršil v nedeljo, dne 18. t. m. Svetila ji večna luč!

Ptuj. Kmetška branilnica in posojilnica v Ptuj (minoritski samostan) naznanja, da so uradni dnevi odslej vsak četrtek in nedeljo predpoldan. Sprejema tudi podpisovanja za 7. vojno posojilo.

Domovina mora živeti!

Naši sovražniki nočejo miru. Zato nam ne preostane voliti. Vzdržati moramo, potrpeti naprej. Nikdo ne sme sedaj postati truden, nikdo mlačen, nikdo obstati na polovici pota. Za vse velja sedaj geslo „Naprej!“ Zunaj z orožjem!

Doma z denarjem!

Mladi s svojimi telesci, stari, žene, otroci z blagom in imetjem! Vse za vse! Tako pripravljamo, tako pričakujemo, tako zaslužimo časten mir!

Zato podpiši!

A IV 627/17-6.

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin in premičnin.

Pri c. kr. okrajnem sodišču v Celju, odd. IV je po prošnji dedičev v zapuščini dne 3. okt. 1917 umrle Ane Bračič, posestnice v Runtolih št. 1 na prodaj po javni dražbi kmetško posestvo v Runtolih hišna št. 1, obstoječe iz zemljišč vl. št. 90 k. o. Arclin in vl. št. 190 k. o. Forstwald (njive v izmeri 1 ha 90 a 98 m², travniki v izmeri 2 ha 77 a 78 m², gozdi v izmeri 3 ha 72 a 18 m²) s pritlikino vred, (5 glav goveje živine, 3 svinje, krma, slama, vozi, sodi, pljug, brana itd.) za izklicno ceno v znesku 16.400 K.

Dražba se bo vršila pondeljek, dne 26. novembra 1917 ob 8. uri predpoldne na licu mesta v Runtolih št. 1. Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmejo. Dražbeno izkupilo je položiti v smislu dražbenih pogojev v roke sodnije. Vadij znaša 2000 K. Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri tej sodnji v sobi št. 11. Po sklenjeni dražbi zemljišč se bodo ravno tam tudi prodale potom prostovoljne sodne dražbe razne premičnine, kakor 1 koza, drva, različno orodje, kuhinjska oprava, 1 omara itd. Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmejo, kupnina se mora takoj plačati, premičnine pa se takoj odstraniti.

C. kr. okrajno sodišče v Celju, odd. IV, dne 11. novembra 1917.